

Լրացավ Հայ Առաքելական եկեղեցու Շիրակի թեմի առաջնորդ Տ. Միրայել եպիսկոպոս Աջապահյանի թեմակալության 10-ամյակը:

Միրայել Եպոս. Աջապահյանի
Շիրակի թեմի առաջնորդ

Այս առթիվ Գյումրիում ղեկավարների 10-ին տեղի ունեցավ հանդիսավոր երեկո՝ բարձրաստիճան հոգևորականների, մարզային իշխանությունների և քաղաքի մտավորականության մասնակցությամբ:

Հանդիսությունն սկսվեց Տերունական աղոթքով: Առաջնորդի 10-ամյա գործունեության հակիրճ նկարագրին անդրադարձավ Ա. սրկ. Ղազարյանը:

Միրայել եպիսկոպոս Աջապահյանը ծնվել է 1963թ. ղեկավարների 27-ին Արտաշես Աջապահյանի և Իսկուհի Մանուկյանի ընտանիքում: Ավագանի անունը՝ Գևորգ: Հորից իմանալով, որ Հեթումյաններից սերվող իրենց տոհմը 135 տարի զբաղեցրել է Կիլիկիո կաթողիկոսության գաեր, ունեցել է 10 կաթողիկոս և բազմաթիվ այլ աստիճանի հոգևորականներ, պատանի Գևորգը որոշում է, շարունակելով ավանդույթը, ընդունվել Էջմիածնի Գևորգյան ծեմարան: Խորհրդային բանակում ծառայելուց հետո ուսումն ավարտում է ծեմարանում և 1987-ից աշխատանքի անցնում Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի քարտուղարությունում: 1988թ. ձեռնադրվել է արեղա և ստացել Միրայել անունը՝ ի հիշատակ 1909թ. Աղանայի ջարդերի նահատակ Միրա-

յել ծայրագույն վարդապետ Աջապահյանի: Ապա զբաղեցրել է Էջմիածնի Մայր տաճարի ավագ լուսարարի պաշտոնը:

1988-ի երկրաշարժից հետո ակտիվորեն մասնակցել է տուժածներին օգնություն ցուցաբերելու ուղղությամբ կաթողիկոսարանի աշխատանքներին: 1989-ին հովվական պարտականություն է կատարել Եղեգնաձորի Սր Խաչ վանքում, այնուհետև՝ Արցախի Գանձասարի վանքում: Այդ նույն ժամանակ «Միսր 1890-1920 թթ.» թեմայով թեզ է պաշտպանել և ստացել վարդապետի աստիճան:

1990-1992 թթ. եղել է Գևորգյան ճեմարանի փոխտեսուչ, դասախոսություններ կարդացել հայրաբանությունից, ընդհանուր եկեղեցու պատմությունից, Հին Կտակարանի մեկնությունից: 1994-ին արժանացել է ծայրագույն վարդապետի աստիճանի: 1994-1995թթ. եղել է կաթողիկոսական տեղապահ Թորոս արքեպիսկոպոս Մանուկյանի, ապա՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ի անձնական քարտուղարը: 1995-1997-ին աստվածաբանական կրթությունը շարունակել է Հռոմում, որտեղ «Պողոս Տարոնացի և իր «Բացահայտութիւն կարգաց ժամուց աղօթից» գործը» աշխատության համար ստացել է մագիստրոսի կոչում: 1997-1999թթ. աշխատել է Հայ Առաքելական եկեղեցու միջեկեղեցական հարաբերությունների բաժնի ղեկավար՝ միջազգային տարրեր կոնֆերանսներում և հանդիպումներում ներկայացնելով Հայ Առաքելական եկեղեցին: 1999թ. ընտրվել է Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի հանձնաժողովի անդամ:

2001թ. սեպտեմբերին, կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի կողմից ձեռնադրվելով եպիսկոպոս, նշանակվել է Շիրակի հոգևոր թեմի առաջնորդ:

Միրայել սրբազանի օրոք աննախադեպ բափ ստացավ եկեղեցաշինությունը: Անցած 10 տարիների ընթացքում կառուցվել են Գյումրու Սբ Հակոբ հոյակերտ եկեղեցին (Վեհափառ Հայրապետի նախաձեռնությամբ) և Սարգիս Հակոբյանի բարերարությամբ, Սպանդարյանի Սբ Ամենափրկիչ (բարերար՝ Ա.Սանոյան), Լեռնակերտի Սբ Վարդանանց (բարերար՝ Գ.Հովհաննիսյան), Ղարիբջանյանի Սբ Հոգի (բարերար՝ Ս.Տոնոյան), Գյումրու Սբ Սարգիս (բարերար՝ Ա. Սարգսյան), Հայկական Սբ Խաչ (բարերարներ՝ Ա. և Ս. Խաչատրյաններ) և Կաթավասարի Սբ Նարեկ եկեղեցիներն ու մատուռները:

Վերականգնման ընթացքի մեջ են Սարակայի, Գեղամիստի, Հայրենյացի, Բարձրաշենի, Հովիտի, Թորոսի եկեղեցիները, ինչպես նաև Գյումրու հռչակավոր Ս. Ամենա-

փրկիչ եկեղեցին: Ոսկեհասկ գյուղում կառուցվում է նոր եկեղեցի: Ամբողջովին ամրացվել վերանորոգվել է առաջնորդամիստ Սր Յոթվերք եկեղեցին, դարձել պայծառ ու վեհատեսք: Ադրից ու հողից մաքրվել է ավելի քան 30 եկեղեցի: Բարեկարգվել են բազմաթիվ հոգևորականների գերեզմաններ:

Այժմ թեմի գործող եկեղեցիների թիվն անցնում է 30-ը, իսկ ամեն կիրակի Սր պատարագ է մատուցվում դրանց ավելի քան կեսում:

Շիրակի մարզի ոչ մի գյուղ հովվական ուշադրությունից չի վրիպել. ամեն համայնք ունի իր այցելու հոգևոր հովիվը, ով պարբերաբար իր հովվական խոսքն է հասցնում ժողովրդին: Այսօր կա մի համայնք, ուր առաջնորդ սրբազանը նվաճեց քահանա հայրերը բազմիցս եղած չիղներն:

Միջայել եպիսկոպոս Աջապահյանի* թեմական առաջնորդ հաստատվելու առաջին իսկ ամսից տպագրվեց «Սր Յոթվերք» ամսաթերթը: «Յայգ» հեռուստաընկերության եթերով կանոնավոր հեռարձակվում է «Եղիցի լույս» հաղորդաշարը, որի ընթացքում առաջնորդն ուղիղ եթերով գրուցում է իր հոտի հետ: Վերջերս ստեղծվեց նաև թեմի մամուլ դիվանը, որի շնորհիվ մեծացել է կատարվող աշխատանքների լուսաբանումը զանգվածային լրատվական միջոցներով:

Թեմի առաջնորդարանի սոցիալական և մշակութային բաժինները, զարգանալով և ընդարձակվելով վերածվեցին Սոցիալ-կրթական կենտրոնի:

Վերջին տասը տարիների առաջընթացն զգալի է բոլոր ասպարեզներում: Այնուամենայնիվ, առաջնորդ սրբազանը չի բավարարվում եղածով և համարում է, որ արվածը դեռևս շատ փոքր է անելիքի համեմատությամբ:

Այնուհետև Գուգարաց թեմի առաջնորդ Ս. Մեսյան եպ. Չուլջյանն ընթերցեց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի շնորհավորական ուղերձը: Ընորհավորանքի ջերմ խոսքերով հանդես եկան Շիրակի մարզպետ տիկին Լ. Նամյանը, Տ. Նարեկ եպ. Շաքարյանը, Տ. Նավասարդ արքեպս. Կոճյանը, ՀՀ ԱԺ պատգամավոր Մ. Գրիգորյանը, Ախուրյանի գյուղական համայնքի ղեկավար Ս. Իգիթյանը և ուրիշներ: Հավոր պատշաճի ներկայացվեց առաջնորդի 10-ամյա գործունեությունը, տրվեց նրա անցած հոգևոր ճանապարհի ձեռքբերումների ու նվաճումների գնահատականը:

Երեկոյին մասնակցում էր և ՀՀ ԳԱԱ Շիրակի հայագիտական հետազոտությունների կենտրոնի գիտաշխատողների ամունից ելույթ ունեցավ նրա տնօրեն՝ քանադիական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Մ. Հայրապետյանը՝ ըստ արժանվույն գնահատելով Ս. եպ. Աջապահյանի թեմակալության 10-ամյա ուղին: Իր ողջույնի խոսքում նա մասնավորապես ասաց.

Մտրազան հայր,

Լրացավ Շիրակի հոգևոր թեմակալության Ձեր առաջին տասնամյակը, որ Ձեր կյանքում մի կարճ շարան է ընդամենը տասը տարիների, սակայն բովանդակորեն այնքան բեղուն ու հագեցած, այնքան լիքը և անկրկնելի տարիների: Երբ Դուք՝ որպես հոգևոր հովիվ, համարձակորեն տեր կանգնեցիք աղետազարկ հոտի ծով հոգսերին, ու մարդիկ Ձեր մեջ տեսան իսկական առաջնորդի՝ իր խոսքին տեր, գործին նվիրված, բնույթով անկոտրում ու հավատով գորեղ: Երբ Դուք՝ որպես Աստծո անխոնջ ու բարի մշակ, սիրո, հույսի ու հավատի ընտրյալ լինելու առաքելությամբ եկաք առատորեն ծաղկեցնելու Տիրոջ այգին, և նույնիսկ թերհավատ մարդիկ համոզվեցին ու հավատացին Ձեզ: Այո, երիցս ճշմարիտ է ասված՝ «բազումք են կոչեցեալք և սակաւք են ընտրեալք»... Դուք, հիրավի, այդ սակավներից, ասել է թե՛ ընտրյալներից եք:

Այդպիսին գիտենք մենք Ձեզ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի Շիրակի հայագիտական կենտրոնում, որտեղ Դուք, Ձեր կոչմանը հավատարիմ, ոչ միայն մեր նեղ օրերի նեցուկ բարեկամ եք, այլև իսկական հայ մտավորականի մեր ժամանակներում քիչ հանդիպող տիպար՝ որի մեջ անխոստ պարուն ու արարում են հոգևորականն ու բանասերը. վկան ի Սփյուռս և ի Խայրենիս Ձեր գիտամանկավարժական գործունեությունը, առաջնորդարանի Գյումրու սոցիալ-կրթական նորարաց կենտրոնը, որի ծրագրերին մշտապես զորակցելու պարտավորություն ենք հանձնառել Շիրակի Հայագիտականում:

«Որպես մեծ է ոգի քան զմարմին,- ասում էր պատմիչ Եղիշեն,- այսպես մեծ է տեսաւորութիւն մտաց քան զմարմնոյ»: Այո, մտքի տեսողությունն է, որ անչափելի է, հոգու թռիչքն է, որ անկասելի է: Այս անբեկանելի հավատամբն է, որ անկյունաքարի նման ընկած է Ձեր բազում-բազում արժանահիշատակ գործերի հիմքում՝ անմախադեպ եկեղեցաշինություն մարզի տարածքում, շիտակ ու ազնիվ քարոզչություն եկեղեցու խորանից, մամուլ էջերից թե հեռուստատեսության, ուխտագնացություններ, հարյուրավոր հանդիպումներ հավատացյալ ժողովրդի հետ ու էլի շատ քաներ:

Գերաշնորհ տեր, Աստված օգնական Ձեզ հետայսու Ձեր բոլոր արարումներում՝ հանուն հավատավոր մեր ժողովրդի, հանուն մեր սիրելի քաղաքի ու Շիրակ աշխարհի և ի փառս Հայաստանայց Առաքելական սուրբ եկեղեցու:

«Ձգործս ձեռաց մերոց ուղիղ արա ի մեզ, Տէր, զգործս ձեռաց մերոց յաջողես մեզ»:

Լույս տեսավ ԳԱԱ ԸՀ-ը կենտրոնի առաջատար գիտաշխատող, պատմական գիտությունների դոկտոր Ս. Պետրոսյանի «Հայոց մեհենագրության ակունքներում» մենագրությունը՝ 5.5 հրատ. մամուլ ծավալով:

Փաստական նոր նյութի ընդգրկումով՝ գրքում խորացվում է հայկական նշանագրերի՝ մեհենագրեր (հիերոգլիֆներ) լինելու, դրանց՝ ինչպես գաղափարագրեր, այնպես էլ հնչյունագրեր ընթերցվելու տեսակետը: Միևնույն ժամանակ աշխատության հեղինակը գիտական բարեխղճությամբ բացահայտում է մեկնաբանում է մեհենագրի նշանների ներքին կապը հայոց հնագույն պաշտամունքի, առասպելաբանական պատկերացումների և ազգային մտածելակերպի առանձնահատկությունների հետ:

Գրքի գիտական խմբագիրն է պատմ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Էդ. Դանիելյանը, գրախոսը՝ բան. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Ս. Հայրապետյանը:

Գիրքը, որ պրոֆեսոր Ս. Պետրոսյանը նվիրել է իր ծնողների անմոռաց հիշատակին, հայտնի գիտնականի հերթական հասցեագրումն է պատմաբաններին, հնագետներին, լեզվաբաններին և հայոց հնագույն պատմությանը հետաքրքրվողներին:

Լույս տեսավ ԳԱԱ Ըհրակի հայագիտական հետազոտությունների կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ» ժողովածուի XI հատորը՝ 12.5 հրատ. մամուլ ծավալով /ընդհանուր խմբագրությամբ՝ պրոֆ. Ս. Հայրապետյանի/: Ըափիկի առաջին էջին գլուխն էր քանդակագործ Ջ. Կոչտոյանի «Անի» բաղամասում՝ Սր Հակոբ Մծրնեցի եկեղեցու հարևանությամբ գտնվող, 1988-ի Աղետի զոհերին նվիրված «Հույս» հուշարձանի պատկերն է: Ի դեպ, հատորը Սպիտակի երկրաշարժի 20-ամյա տարելիցի կապակցությամբ նվիրվել է աղետի հազարավոր անմեղ զոհերի հիշատակին և սկսվում է կենտրոնի գիտաշխատող,

բանաստեղծուհի Ռ. Հովհաննիսյանի խորհրդանշական ներբող-խոստովանությամբ.

«Յոթնագրեք քաղաք, դու դեմք ես, որը հնարավոր չէ փոխել որևէ ներկով ու դիմածեփով:

Դու քո բնակիչների ինքնագիտակցությունն ես, ավելի ճիշտ, դու քո ժողովուրդն ես...

Ինչից էլ սկսենք, միևնույնն է, մեր խելքամաղը քեզնից է սկսվում...

Քեզ հետ, քո ներսում ինքնախորացման վտանգն ընտրյալ լինելու գին է:

Դու ուժեղի ընտրությունն ես:

Քո պատկերով արժե ոսկեդրամ կտրել:

Եղավ, որ տարերքը քեզ իր ծոցն առավ.

դու ձայնակցեցիր ավեր Անիին, բայց չասացիր զուլումի խոսքեր.

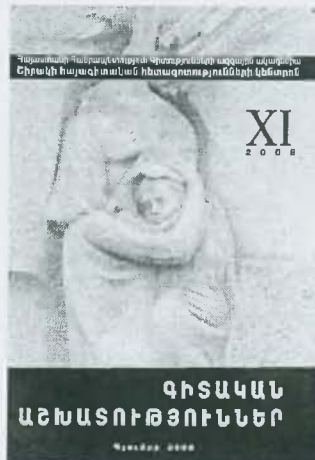
-Ես քաղաք եմ, բնակիչ եմ փնտրում:

Որովհետև քո որդիները երբեք չհեռացան՝ բախտիդ անփյր տարաշխարհում պտտեցնելու...

Դու կոտորիս ես: Քո անունն ավանդույթ է,

ժառանգություն, վստահություն նրանց համար, ովքեր սիրում են քեզ, ովքեր կորցրել են, բայց վերադառնում են դեպի քեզ, որովհետև ի սկզբանե դու ես, քաղաք...»

Հատորում տեղ են գտել 27 գիտական հոդվածներ, հրապարակումներ և հաղորդումներ: Հեղինակների մեջ են ԳԱԱ Ըհրակի հայագիտականի, Հնագիտության և ազգագրության, Արվեստի, Լեզվի ինստիտուտների, Գլուխը Մ. Նալբանդյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի, Երևանի Խ. Աբովյանի անվան մանկավարժական համալսարանի գիտաշխատողներ և դասախոսներ: Այդ աշխատանքների գերակշիռ մասը նվիրված են Գլուխը-Ալեքսանդրապոլ-Լենինականին՝ նրա հնագիտական հարուստ ժառանգությանը, ազգագրական ինքնատիպ պատկերին, քաղաքաշինական ուրույն դիմագծին, ժողովրդագրական իրավիճակին, արհեստներին, համաքաղաքայիններին, կենցաղին ու սովորություններին, կերպարվեստի, քաղաքային երաժշտական մշա-

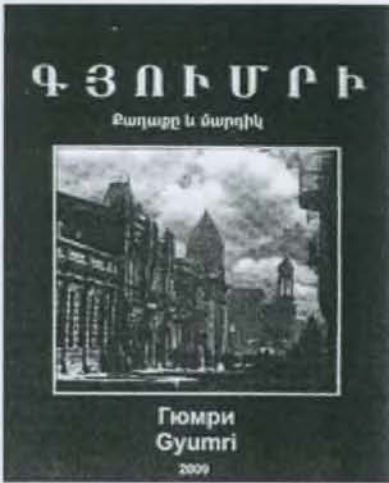
կույթի պատմությանը, հասարակական կյանքի այլբախտություններին ու բնակավայրի դարավոր պատմության մի քանի ուշագրավ էջերին: Հատորում գետնդրված մի շարք նյութեր վերաբերում են հայերենի լեզվաոճական խն-

դիրներին, լեզուների դասավանդման մեթոդիկայի հարցերին և այլն:

Ժողովածուն, նախորդների նման, ավարտվում է հատորում տպագրված նյութերի համառոտ անգլերեն ամփոփումով, որը տեղադրված է կենտրոնի համացանցային կայքում:

Գյումրու քաղաքապետարանը լույս ընծայեց «Գյումրի. Քաղաքը և մարդիկ» պատմափաստագրական գիրք-ալբոմը՝ քաղաքապետ Վ. Լուկասյանի խմբագրությամբ, որն ինքնատիպ գրական հուշարձան է հիմնվուրց քաղաքի տարեգրության, նրա բնակիչների, քաղաքի նյութական ու հոգևոր անգուձական մշակույթի մասին: Այն երկու մասից է.

Գրքի՝ «Հագարամյակների խորքից մինչև մեր օրերը» բաժինն ամփոփում է քաղաքբնակավայրի անցած ճանապարհն իր հիմնադրումից մինչև մեր օրերը:

Երկրորդ մասը՝ «Հոգևոր և նյութական մըշակույթը», առավել տարողունակ ներկայացնում է Գյումրու քաղաքաշինությունը, ճարտարագիտությունը, գերդաստանները, եկեղեցին ու հավատքը, կենցաղը, ծիսատոնական համակարգը, բառուբանը, երկրագործությունը, արհեստները, համբարությունները, կրթական գործը, գիտությունը, մամուլը, գրատպությունը, գրական, թատերական, երաժշտական և մարզական կյանքը, գեղարվեստը, առողջապահությունը:

Գրքի հեղինակների գերակշիռ մասը ՀՀ ԳԱԱ Շիրակի հայագիտական հետազոտությունների կենտրոնի գիտաշխատողներն են՝ պատմ. գիտ. դոկտոր Սարգիս Պետրոսյանը, պատմ. գիտ. թեկնածուներ Արմեն Հայրապետյանը, Կարինե Բազեյանը, Կարինե Ալեքսանյանը, հոգեբան. գիտ. թեկնածու Կարինե Սահակյանը, արվեստագիտ. թեկնածու Հասմիկ Հարությունյանը, մանկ. գիտ. թեկնածու Լաուրա Աբանեսյանը, Գրիգոր Աղանյա-

նը, Ռոզա Հովհաննիսյանը և Հասմիկ Ափինյանը: Գրքի առանձին բաժիններ հեղինակել են Լևոն Մարտիրոսյանը (աշխ. գիտ. թեկնածու), Վրեժ Վարդանյանը (պատմ. գիտ. դոկտոր), Լևոն Խաչատրյանը (փիլ. գիտ. թեկնածու), ճարտարապետ Աշոտ Միրզոյանը, քատերագետ Լևոն Մուրաֆյանը, Հեղինե Խաչատրյանը և Գագիկ Վարդանյանը:

ԳԱԱ Շիրակի հայագիտական կենտրոնը 2009թ. լույս ընծայեց իր «Գիտական աշխատություններ» ժողովածուի I-X հատորների մատենագրությունը՝ գիտաշխատող Գ. Աղանյանի հեղինակությամբ:

Ստեղծման պահից ի վեր Շիրակի հայագիտական իր առջև համարձակ խնդիր դրեց՝ ունենալ սեփական տպագիր պարբերականը, որն իր ծավալով և, որ առավել կարևոր է, գիտական մակարդակով ի գորտու կլինեն համարելու արդեն գոյություն ունեցող հայագիտական պարբերականների բանակը: 1998-ին լույս տեսավ Կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ» ժողովածուի առաջին հատորը, որի նորամուտը շնորհավորեցին արդի հայագիտության բազմաթիվ ականավոր ներկայացուցիչներ (ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ Գ. Ջահուկյան, Լ. Հախվերդյան, Գ. Ղարիբջանյան, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից-անդամներ Ս. Հարությունյան և Ա. Քալանթարյան): Իր 10 հատորների շուրջ 155 մամուլ ընդհանուր ծավալով՝ «Գիտական աշխատություններ» ժողովածուն տրպագրության բարձր որակով, նաև գիտական պատշաճ մակարդակով բարի համբավ է վայելում հանրապետության գիտական շրջանակներում: «Գիտական աշխատություններ»-ի այդ տարիների շուրջ 120 հոդվածագիրները ներկայացնում են Հայաստանի և արտերկրի ակադեմիական և բուհական գիտության գանազան բնագավառները: Ժողովածուի տասը հատորներում ընդհանուր առմամբ լույս են տեսել 280 հոդված, հրապարակում, հաղորդում և գրախոսություն: Ժողովածուի խմբագրակազմն ամեն ինչ արել է, որպեսզի գիտական շրջանառության մեջ դրվեն հայագիտության տարբեր բնագավառներին վերաբերող ցայժմ քիչ կամ ընդհանրապես չուսումնասիրված նյութեր՝ հոդվածների, հաղորդումների, հրապարակումների, գիտական լրատուի և գրախոսությունների տեսքով: Հնարավորինս պահպանվել են գիտական հրատարակություններին բնորոշ ավանդական ձևաչափերն ու մեթոդաբանությունը:

Տարիների ընթացքում «Գիտական աշխատություններ»-ում կուտակված, հայագիտության տարբեր բնագավառներին վերաբերող հարուստ և արժեքավոր նյութերը հետազոտողներին և հետաքրքրվողներին հրամցելու, համակարգված ներկայացնելու և նրանց

գործը դյուրացնելու համար ԳԱԱ Շիրակի հայագիտական հետազոտությունների կենտրոնի գիտխորհուրդը 2009 թ.-ին որոշեց կազմել այս ժողովածուի առաջին տասը հատորների մատենագրությունը:

Հայագիտության մեջ վաղուց, որպես գիտական ուրույն ճյուղ և ինքնահատուկ մեթոդաբանական համակարգ ունեցող բնագավառ, իր տեղն ունի մատենագիտությունը: Հայալեզու գրային մշակույթի արշալույսից (Վդ.) սկսած մինչև մեր օրերը ստեղծվել են բազմաթիվ և բազմաժանր մատենագիտական ժողովածուներ, ցուցակներ և համահավաքներ: Հայկական մատենագիտության ուսումնասիրությունը առանձին ոլորտ է հայագիտության մեջ, և այս բնագավառը, անշուշտ, ունի իր ակնավոր ու մեղվաջան ուսումնասիրողները (Գ. Չարբեհանյան, Հ. Անասյան, Փ. Անթարյան, Ռ. Իշխանյան, Պ. Էսթախյան և այլք):

Ցանկացած մատենագիտական ժողովածուի համար հատուկ են ընդհանուր և մասնավոր մեթոդական մոտեցումներ: Սույն աշխատանքն իրականացնելիս կազմողն առաջնորդվել է արդեն արմատավորված, հայագիտական հանդեաներին ու ժողովածուներին բնորոշ մատենագիտական ավանդույթներով և դրանց հատուկ մեթոդաբանությամբ: Միաժամանակ որպես ելակետ և ենթաբաժանումների համար հիմք վերցվել են հայագիտության և հումանիտար գիտությունների հիմնական ուղղություններն ու ոլորտները՝ պատմագիտություն, հնագիտություն, մարդաբանություն, ազգագրություն, բանահյուսություն, էթնոսոցիոլոգիա, էթնոհոգեբանություն, լեզվաբանություն, գրականագիտություն, երաժշտագիտություն, արվեստաբանություն, աշխարհագրություն, էթնոժողովրդագրություն, իրավագիտություն, տնտեսագիտություն և կառավարում, մանկավարժություն և մեթոդիկաներ:

«Գիտական աշխատություններ»-ի մատենագրությունը բաղկացած է երկու բաժնից: Առաջին բաժինը, որն անվանվել է «Մատենագրական (ժամանակագրական) ցանկ» ներառում է սպառնչի տեղեկատվություն ժողովածուի 1998-2007թթ. լույս տեսած I-X հատորներից յուրաքանչյուրի տպագրական ծավալի, էջերի քանակի, շապիկի ձևավորման և բովանդակության մասին՝ ըստ վերը բերված ենթաբաժանումների (պատմագիտություն, հնագիտություն և այլն):

Երկրորդ բաժինը, որ կոչվել է «Թեմատիկ մատենագրական ցանկ», ներկայացնում է «Գիտական աշխատություններ»-ի բոլոր հեղինակներին այբբենական կարգով՝ ըստ գիտության ոլորտների: Վերջիններս իրենց հերթին համարակալված են հայոց այբուբենի տառերի թվային համարժեքով (Ա-ից- ԺԱ) և ունեն հետևյալ տեսքը՝ Ա-Մատենագիտություն: Բ-Հնագիտություն, մարդաբանություն, դրամագիտություն և վիմագրություն: Գ-Ազգագրություն, բանահյուսություն, էթնոսոցիոլոգիա և էթնոհոգեբանություն: Դ-Լեզվաբանություն և գրականագիտություն: Ե-Երաժշտագիտություն և արվեստաբանություն: Զ-Աշխարհագրություն և էթնոժողովրդագրություն: Է-Մանկավարժություն և մեթոդիկաներ: Ը-Իրավագիտություն: Թ-Տնտեսագիտություն և կառավարում: Ժ և ԺԱ ենթաբաժանումները ներկայացնում են համապատասխանաբար Գիտական լրատուն և Գրախոսությունը: Այս բաժնում ներկայացված յուրաքանչյուր հոդված, հաղորդում, խմբագրական նյութ ունի իր հերթական համարը (001-281): Համարակալման հիմնական նպատակը «Մատենագրություն»-ից օգտվողների գործը դյուրացնելն է. գրքույկը եզրափակող «Հեղինակներ» ենթաբաժնում յուրաքանչյուր հեղինակի անվան կողքին գիտության ոլորտի անվանատառն է (Ա, Բ, Գ և այլն) և բեմատիկ մատենագրական ցանկի այն համարները, որոնք նշում են ժողովածուի հատորներում տվյալ հեղինակի հրատարակած աշխատությունները՝ ժամանակագրական հաջորդականությամբ:

Անտարակույս, ԸՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ»-ի առաջին տասը հատորների մատենագրությունը օգտակար կլինի հայագիտության տարբեր ոլորտներով հետաքրքրվողների համար: